

Zaandam, 15 april 2021

Geachte mevrouw Schouten,

De krimpregeling die uw ministerie aan de varkenssector biedt, dreigt niet het gewenste resultaat op te gaan leveren. Dit blijkt uit recent onderzoek van Investico en EenVandaag. We doen u hierbij enkele dringende aanbevelingen die leiden tot een andere aanpak, met als resultaat minder CO₂-uitstoot (het kabinet dreigt dit jaar 8 Mton te veel uit te stoten en niet aan ons vonnis te voldoen), minder stikstofuitstoot en minder dierenleed. De huidige crises op het gebied van klimaat, stikstof en biodiversiteit vereisen dat de veehouderij krimpt. Kijken we naar de varkenshouderij, dan is 12 miljoen varkens in ons kleine land met 17 miljoen mensen simpelweg veel te veel.

Volgens de prognose van de varkenssector en de Rabobank¹ stopt 70% van alle varkenshouders tussen nu en 2030. Tegelijk zegt dezelfde prognose dat het aantal varkens in 2030 naar verwachting met slechts 10% zal zijn gedaald. Het is belangrijk dat de overheid nu alles op alles zet om die 70% krimp gelijk te laten opgaan: 70% minder varkensboeren, betekent minimaal 70% minder varkens in 2030. Dit zou neerkomen op 7 tot 8 miljoen minder varkens en ruim 1,5 Mton CO₂-besparing in 2030.

Andere aanpak krimpregeling varkenssector

Wat nodig is, is keuzes durven maken, stoppen met pappen en nathouden, een toekomst schetsen en niet gierig zijn. In 2030 gebruiken we geen landbouwgrond meer om varkens te voeden, zij krijgen enkel reststromen te eten. De hoeveelheid aan reststromen bepaalt het aantal varkens in Nederland. Tevens leggen we in 2030 groeitempo, ingrepen en sterftepercentage aan banden.

Op deze manier wordt het minder aantrekkelijk om deel te blijven nemen aan de strijd op de wereldmarkt, een strijd die voor Nederland in geen enkel scenario winstgevend is. Boeren die meewillen naar de nieuwe vorm van houderij, worden daarbij geholpen. Boeren die dat niet willen, krijgen een aantrekkelijke uitstapregeling. Niks doen is als boer geen optie meer.

Het eerste advies van Urgenda is opgepakt: verdubbel het budget voor de sanering die in 2020 had moeten plaatsvinden. Dit budget is van 120 naar 180 naar 350 miljoen euro gegaan en is een mooi bedrag om de komende jaren per jaar in te zetten voor stoppers. Daarnaast raadt Urgenda enkele goedkopere maatregelen aan:

1. Regeling aanbieden aan alle varkenshouders

Stel de regeling open voor alle varkenshouders, niet enkel die in stankgebieden. Zet gemeenten in om boeren persoonlijk te benaderen en bied boeren zonder opvolger een ruime regeling om te stoppen. Werk tijdens de regeling op basis van vertrouwen, wees niet gierig, maar bied ruime regelingen en houd het tempo hoog.

Hevel budget over van de plannen voor 0-emissiestallen (werkt niet, bovendien dieronvriendelijk en luchtwassers zijn brandgevaarlijk) naar sanering of naar omschakeling naar een keurmerk of plantaardige teelt.

¹ <https://www.pigbusiness.nl/artikel/142852-rabobank-nederland-telt-in-2030-2.500-minder-varkenshouders/>

2. Minder dieren per stal en beter dierenwelzijn

Verdubbel de ruimte per varken in de stal. Hiervoor liggen kansen in de driehoek met Dierenbescherming en retail: de huidige ondergrens van 1 ster Beter Leven Keurmerk (BLK) kan in overleg gefaseerd worden opgehoogd naar een nieuwe standaard. Dit vereist een gezamenlijke inspanning, omdat supermarkten elkaars prijzen nauwlettend in de gaten houden. Als iedereen tegelijk opschakelt, valt dit concurrentieprobleem weg.

Spreek bijvoorbeeld af dat per 2022 alle varkens in het 1 ster Beter Leven keurmerk niet 1, maar 1,25 m² per dier krijgen, oplopend naar 2 m² in 2030. Dat lijkt een grote stap, maar is nog steeds ontzettend weinig voor een intelligent dier dat gemiddeld 90 kilo weegt.

3. Promoot de biologische sector

Zorg dat de vraag naar biologisch toeneemt, waardoor meer boeren kunnen schakelen. Help deze boeren met subsidies. Een biologische boer houdt gemiddeld maar 1/6 van het aantal varkens vergeleken met een gangbare boer. Bij extensivering van bedrijven dienen de vrijgekomen varkensrechten vernietigd te worden.

4. **Ontmoedig bedrijfsovernames door dierrechten bij bedrijfsovernames af te romen.**
5. **Stel eisen aan de sloop van stallen bij uitbreiding ('stalderen'): voor elke 10 m² nieuwe stal moet er bijvoorbeeld 15 m² (de laatste jaren nog bewoonde) stal worden afgebroken.**
6. **Handhaaf strenger op mestregelgeving en dierenwelzijnsnormen zoals luchtkwaliteit en afleidingsmateriaal. Onderzoek de mogelijkheid tot afoming van dierrechten bij overtredingen.**
7. **Verlaag het nationale sectorplafond voor fosfaatuitscheiding van varkens evenredig met de opgekochte varkensrechten.**

Krimp is onvermijdelijk

Maatregel 22 (krimp varkenssector verdubbelen) van het 54-puntenplan van Urgenda is aanvullend op maatregel 2 (minder koeien) en maatregel 11 (minder vlees) en wordt aangevuld met maatregel 53 (krimp andere diersector). Deze maatregelen sluiten aan bij een wereldwijde oproep om de veestapel in te krimpen. De intensieve veehouderij behoort tot de grootste uitstoters van broeikasgassen, wordt gezien als grootste bedreiging van populaties wilde dieren en doet een té groot beroep op landbouwareaal wereldwijd.

We doen een dringend beroep op u om de krimpregeling in aangepaste vorm door te zetten. Ons land heeft de hoogste veedichtheid ter wereld. Krimp van de Nederlandse veehouderij is onvermijdelijk om aan Europese natuur- en milieunormen te kunnen voldoen en om in Nederland gezonde lucht en water terug te krijgen.

Hoogachtend,

Marjan Minnesma
directeur Urgenda